

POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
W POWIECIE PUŁAWSKIM
NA LATA 2023 - 2030

Puławy 2022 r.

Spis treści

Wprowadzenie	3
1. Charakterystyka zjawiska przemocy	4
1.1. Kryteria przemocy	5
1.2. Rodzaje przemocy	6
1.3. Cykl przemocy	7
1.4. Charakterystyka osób doświadczających przemocy	8
1.5. Skutki przemocy	11
1.6. Czynniki ryzyka	12
2. Przemoc w kontekście obowiązujących aktów prawnych	13
2.1. Akty prawne dotyczące zjawiska przemocy	13
2.2. Zadania powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy	14
2.3. Procedura Niebieskie Karty	15
3. Zasoby instytucjonalne powiatu puławskiego	15
4. Diagnoza zjawiska przemocy w powiecie puławskim	20
5. Analiza SWOT	30
6. Cele strategiczne i kierunki działania – sposób realizacji, wskaźniki i oczekiwane rezultaty	31
7. Realizacja programu	35
- odbiorcy programu – grupy docelowe	35
- realizatorzy programu	35
- źródła finansowania	35
- czas realizacji	36
- monitoring i ewaluacja	36

Wprowadzenie

Opracowanie powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie jest wykonaniem nałożonego na powiat obowiązku wynikającego z art.6 ust.3 pkt.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Program określa kompleksowe działania ukierunkowane zarówno na profilaktykę przeciwdziałania przemocy, zapewnienie ochrony i wsparcia osobom doświadczającym przemocy, edukację osób stosujących przemoc, jak również wzmacnianie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy.

Zaplanowane w programie działania są kontynuacją szeregu czynności, które podjęto w ramach realizacji wcześniej uchwalonego „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Puławskim na lata 2016 - 2022”.

Obecny program określa cztery zakresy podstawowych działań skierowanych do różnych grup odbiorców:

- 1) uprzedzające: informacyjne, edukacyjne, kierowane do ogółu mieszkańców powiatu puławskiego, a także do osób pracujących z osobami doświadczającymi przemocy i stosującymi przemoc;
- 2) interwencyjne: opiekuńcze i terapeutyczne, kierowane do osób doświadczających przemocy oraz pouczające i izolujące, kierowane do osób stosujących przemoc;
- 3) wspierające: psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne i inne, kierowane do osób doznających przemocy;
- 4) korekcyjno-edukacyjne, kierowane do osób stosujących przemoc.

Zaplanowane działania są spójne z wyznaczonymi kierunkami w dokumentach strategicznych krajowych i wojewódzkich, tj. „Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”, „Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2025”, „Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Puławskiego na lata 2023 - 2030”.

1. Charakterystyka zjawiska przemocy

Zjawisko przemocy uważane jest za istotny problem społeczny. Jak wynika z raportu „Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie” przygotowanego w 2019 r. dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przemoc w rodzinie jest zjawiskiem stosunkowo częstym. Według badanych najbardziej rozpowszechniona jest przemoc psychiczna i 25 % badanych uważa, że może ona dotyczyć ponad połowy gospodarstw domowych. 24% ankietowanych uważa, że przemoc fizyczna jest zjawiskiem częstym. Badanie pokazało, że ok. 85 % - 90 % Polaków identyfikuje różne sytuacje, które świadczą o występowaniu przemocy jako nieakceptowalne, co może świadczyć o coraz większej świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie. Zdecydowana większość Polaków uważa, że pomaganie osobom krzywdzonym jest obowiązkiem moralnym każdego człowieka (76%). Nadal jednak około 10% dorosłych osób uznaje różnego rodzaju przemocowe zachowania za normalne.

Kobiety i mężczyźni nieco różnią się w tym, jak postrzegają przemoc. W największym stopniu w odniesieniu do stwierdzenia „Rodzice mają prawo bić swoje dzieci”, z którym zgadza się 13% mężczyzn i 5% kobiet. Około 40% ankietowanych zgadza się z poglądem, że „ofiary przemocy w rodzinie akceptują swoją sytuację”, taki sam procent nie zgadza się jednak z tym stwierdzeniem.

Samo zjawisko przemocy jest trudne do zdiagnozowania, jednak z analizy porównawczej wyników różnych badań wynika, że około 25% rodzin w naszym kraju jest dotkniętych problemem przemocy. Z doświadczenia osób i instytucji zajmujących się przemocą wynika, że liczba ta nie odzwierciedla powagi problemu. Wiele sytuacji przemocowych zachodzących wewnątrz rodziny nie wychodzi na światło dzienne i nie jest zgłaszanych.

W rodzinach przemocy doświadczają najczęściej kobiety, dzieci i coraz częściej osoby starsze i osoby niepełnosprawne. Aktualny, obiektywny wymiar zjawiska przemocy nigdy nie będzie dokładnie znany, ale jasne jest, że przemoc składa się na sytuację wielu rodzin na całym świecie.

Ofiarami przemocy mogą być kobiety i mężczyźni, dzieci lub starsi, bogaci albo biedni, ludzie pochodzący ze wszystkich warstw społecznych. Badania wykazują jednak, że prawdopodobieństwo jej wystąpienia wzrasta w tych środowiskach, gdzie obserwowane jest nasilenie zjawisk patologicznych, np. alkoholizmu, narkomanii, przestępczości, w rodzinach zdeintegrowanych i dysfunkcyjnych, a także w rodzinach dotkniętych

bezrobociem i biedą w różnych jej odmianach („Przemoc dzieci i młodzieży”, red J. Papież, A. Płukis, wyd A. Marszałek, Toruń 1998).

Na potrzeby niniejszego programu przyjęto definicję przemocy określoną w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy, gdzie zjawisko przemocy oznacza „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

1.1. Kryteria przemocy

Przemoc jest zjawiskiem szkodliwym i polega na wykorzystywaniu siły i przewagi wobec osób słabszych, naruszającym ich prawa oraz powodującym szkody psychiczne, fizyczne i moralne. O przemocy możemy mówić, gdy są spełnione są cztery warunki.

- ✓ Intencjonalność – działanie lub zaniechanie działania osoby stosującej przemoc nie jest przypadkowe. Intencjonalność nie musi oznaczać celowego krzywdzenia. Osoba stosująca przemoc dąży do uzyskania pełnej kontroli, władzy nad osobą doznającą przemocy, do jej podporządkowania.
- ✓ Dysproporcja siły – nie chodzi tu jedynie o różnicę sił fizycznych, ale także przewagę związaną np. z pozycją społeczną i zawodową, odpornością psychiczną, statusem materialnym. W związku opartym na przemocy jeden z partnerów czuje się silniejszy, a drugi – słabszy. W wyniku kolejnych aktów przemocy różnica sił coraz bardziej się pogłębia, osoba doznająca przemocy staje się coraz bardziej bezradna, a stosująca przemoc – coraz bardziej silna i bezkarna.
- ✓ Naruszanie dóbr osobistych i praw – osoba stosująca przemoc narusza godność drugiej osoby, poniża ją, ośmiesza, pozbawia wszelkich praw (np. do kontaktów z rodziną, godziwych warunków życia).
- ✓ Powodowanie cierpienia i szkód - fizycznych i psychicznych u osób doznających przemocy. W wyniku wieloletniej przemocy mogą one dojść do przekonania, że zasługują na takie traktowanie.

1.2. Rodzaje przemocy

Formy przemocy często występują łącznie, objawiając się w różnych postaciach i konfiguracjach. Należy podkreślić, że bez względu na formę przemoc powoduje trwałe i nieodwracalne szkody w sferze osobistej osoby doświadczającej przemocy, jak również ma negatywne skutki społeczne.

- ✓ przemoc fizyczna – zamierzone działanie człowieka zwrócone przeciwko fizyczności członków jego rodziny, niosące ryzyko uszkodzenia ciała, tj. zadawanie fizycznych ran, bicie, znęcanie się, kopanie, szarpanie, policzkowanie, duszenie, ciągnięcie za włosy, rzucanie przedmiotami, używanie niebezpiecznych narzędzi, zadawanie bólu, a także głódzenie, zamykanie, ograniczanie snu i pożywienia;
- ✓ przemoc psychiczna (emocjonalna) – sprawowanie przez osobę stosującą przemoc psychicznej kontroli, poniżanie, straszenie, grożenie zabójstwem, użyciem przemocy, zabranie dzieci, niszczeniem rzeczy, upokarzanie, używanie wulgarnych słów, wyśmiewanie, krytykowanie, wmawianie choroby psychicznej, szantażowanie;
- ✓ przemoc seksualna – zmuszanie osoby do jakiegokolwiek formy aktywności seksualnej wbrew jej woli, tj. wymuszenie pożycia seksualnego i nieakceptowanych praktyk seksualnych, gwałt, obnażanie się, ukazywanie treści pornograficznych małoletnim, dotykanie narządów płciowych małoletnich;
- ✓ przemoc ekonomiczna – kontrolowanie środków niezbędnych do utrzymania ekonomicznej niezależności drugiej osoby, uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej, odbieranie zarobionych pieniędzy lub ich wydzielanie, niezaspokojenie podstawowych potrzeb materialnych rodziny, ograniczanie dostępu do wspólnych pieniędzy, zmuszanie do proszenia o pieniądze, a także zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli partnera oraz powstrzymywanie się od płacenia alimentów;
- ✓ zaniedbanie – długotrwale niezaspokajanie podstawowych potrzeb biologicznych i emocjonalnych osoby zależnej powodujące pogorszenie stanu zdrowia i zaburzenia rozwoju; może przybierać formę braku należytej opieki lub zaniedbania psychicznego/emocjonalnego;

Z przeprowadzonych badań wynika, że najczęstszą formą przemocy jest przemoc psychiczna, która jest trudna do udowodnienia i nie pozostawia tak widocznych śladów jak przemoc fizyczna. Nie można też precyzyjnie określić rozmiarów psychicznego krzywdzenia drugiej osoby, czy nawet wszystkich wymienić, nie da się również w sposób jednoznaczny sklasyfikować intensywności oraz stopnia dolegliwości. Jednak przemoc psychiczna powoduje szkody i pozostawia urazy w psychice na długie lata.

1.3. Cykl przemocy

Przemoc jest procesem charakteryzującym się swoistym przebiegiem i dynamiką relacji opisanym przez cykle przemocy i specyficzne dla niej mechanizmy psychologiczne. Związki, w których dochodzi do przemocy przechodzą przez trzy fazy powtarzającego się cyklu.

- Faza narastania napięcia – wzrost napięcia w relacji i narastanie sytuacji konfliktowych. W tej fazie osoba stosująca przemoc staje się nerwowa i poirytowana. Każdy drobiazg wywołuje złość, z byle powodu wywołuje awanturę. Może poniżyć drugą osobę, jej kosztem poprawiając swoje samopoczucie. Sprawia wrażenie jakby coraz mniej panowała nad swoim gniewem. Osoba, która przemocy doznaje, uspokaja sprawcę i spełnia wszystkie jego zachcianki, wywiązuje się ze swoich obowiązków. Często przeprasza i ulega osobie stosującej przemoc. Jednak wysiłki te są skazane na porażkę, ponieważ osoba doświadczająca przemocy nie może nic zrobić, by uniknąć kolejnej fazy. Niektóre osoby mają w tej fazie różne dolegliwości fizyczne, jak: bóle żołądka, głowy, bezsenność, utrata apetytu. Inne wpadają w apatię, tracą energię do życia lub stają się niespokojne i pobudzone nerwowo. Jest to wynik narastania napięcia, które w pewnym momencie staje się nie do wytrzymania.

- Faza ostrej przemocy – wybuch gniewu i wyładowanie agresji. W tej fazie osoba stosująca przemoc staje się gwałtowna, agresywna i wyładowuje swoją złość, najczęściej na słabszych członkach rodziny. Każde zachowanie osoby doznającej przemocy stanowi pretekst do wywołania awantury, użycia przemocy fizycznej lub innych jej form. Przemoc doznawana w tej fazie może być mniej lub bardziej groźna fizycznie, ale zawsze jest bardzo krzywdząca emocjonalnie. Po zakończeniu wybuchu osoba doznająca przemocy jest w szoku, nie może uwierzyć w to co się stało, odczuwa wstyd i przerażenie. Jest to też faza, w której najczęściej osoba pokrzywdzona decyduje się na szukanie pomocy i mają do niej dostęp różne służby zajmujące się jej udzielaniem (np. pogotowie, lekarz rodzinny, policja).

- Faza miodowego miesiąca. Kiedy osoba stosująca przemoc wyładowała już swoje emocje i wie, że przekroczyła granice, nagle staje się zupełnie inną osobą. Okazuje skruchę, żal, przeprasza, tłumaczy się, prosi o wybaczenie i obiecuje, że taka sytuacja nigdy się nie powtórzy. Przynosi kwiaty, prezenty, adoruje oraz zachowuje się tak, jakby przemoc nigdy nie miała miejsca. Osoba doznająca przemocy zaczyna wierzyć w to, że partner się zmienił, a przemoc była jedynie incydentem. Problem z fazą miodowego miesiąca polega na tym, że jak każdy miodowy miesiąc nie trwa długo.

Faza miodowego miesiąca zatrzymuje osobę doświadczającą przemocy w cyklu przemocy, bo łatwo wtedy zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Ta faza zawsze mija i niesie ze sobą zagrożenie, ponieważ przemoc w następnym cyklu bywa zazwyczaj gwałtowniejsza.

Cykle przemocy mogą trwać przez wiele lat, przy czym zwykle coraz krótsze są fazy miodowego miesiąca, a wydłużają się i bardziej dramatycznie przebiegają fazy narastania napięcia i ostrej przemocy. Po pewnym czasie faza miodowego miesiąca zanika całkowicie i pozostają tylko dwie fazy cyklu. (Fazy przemocy w rodzinie, źródło: www.niebieskalinia.pl)

1.4. Charakterystyka osób doświadczających przemocy

Osoby doświadczające przemocy, zwłaszcza w sposób regularny i długi, zmieniają się. Jednym z mechanizmów, na które narażone są osoby doświadczające przemocy jest **zjawisko wiktylizacji**. Jest to proces, rozciągnięty w czasie, w którym u ofiary następują zmiany z zachowaniu, psychice, myśleniu o sobie. Zjawisko wiktylizacji składa się z trzech poziomów:

- I poziom - to zburzenie utrwalonych przekonań na temat siebie i świata. Cechami charakterystycznymi są: skrócenie perspektywy czasowej, utrata poczucia bezpieczeństwa, czucie się jak małe dziecko, pragnienie wycofania się i izolacji od ludzi, przeżywanie bezsilnego gniewu, złości, lęku. Proces ten dotyczy naszych przekonań na własny temat i otaczającego świata, które gromadzimy w toku życia. Doświadczenie przemocy zakłóca ten proces i zmienia przekonania w naszym systemie poznawczym.
- II poziom - to tzw. wtórne zranienia. Najczęściej są one wynikiem niewłaściwych reakcji otoczenia. Może to być np. zaprzeczenie, pomniejszenie, brak wiary, obwinianie osoby pokrzywdzonej, piętnowanie, brak lub odmowa pomocy. Poziom ten charakteryzuje: kwestionowanie prawdziwości opowieści osoby pokrzywdzonej, obwinianie, zaprzeczanie i pomniejszanie doświadczeń osoby pokrzywdzonej przez inne osoby, odmawianie pomocy, sugerowanie chęci zysku lub uzyskania korzyści.
- III poziom - to przyjmowanie tożsamości osoby doznającej przemocy. Charakterystyczne dla tego poziomu jest: myślenie o sobie jak o osobie skazanej na bycie ofiarą, nietolerancja na własne błędy (samopiętnowanie się), zaprzeczanie trudnościom osobistym, poniżanie się i tworzenie z tego własnej filozofii życia, myślenie w kategoriach „wszystko albo nic”, negowanie podstawowych praw osobistych.

Przerwanie przemocy jest możliwe, ale trudne, zwłaszcza, gdy osoba doświadczająca przemocy wejdzie w trzeci, ostatni poziom. To czas, gdy osoba doświadczająca przemocy sprawia

wrażenie jakby nie chciała wyjść z tej roli. To wywołuje frustrację i irytację u osób chcących udzielić jej pomocy. Wiąże się to z zagrożeniem „wtórnego zranienia”.

Kolejnym ważnym zjawiskiem jest **syndrom wyuczonej bezradności**. Osoby doświadczające przemocy nabierają przekonania o nieskuteczności swoich posunięć, rodzi się w nich poczucie bezradności. Wyuczona bezradność jest poddaniem się, zaprzestaniem działania, które wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi, nie będzie to miało żadnego znaczenia, gdyż zawsze znajdzie się powód do zachowań agresywnych. Wyuczona bezradność to jeden z najczęstszych objawów występujących u osób doznających przemocy.

Przyczyną powstania tego syndromu są doświadczenia życiowe, wyniesione z różnych okresów życia. Można tu wymienić np.:

- doświadczenia z dzieciństwa: przemoc fizyczna, napaść seksualna lub molestowanie, sytuacje traumatyczne (śmierć lub rozwód rodziców, alkoholizm, choroba bliskich itp.), kłopoty w nauce, problemy zdrowotne;
- doświadczenia ze związków realizowanych w życiu dorosłym: przemoc (istotny jest czas trwania, rodzaj i częstość przemocy), patologiczna zazdrość, gwałt, przymuszanie do nieakceptowanych form współżycia, groźby pozbawienia życia.

Syndrom wyuczonej bezradności rozwija się przede wszystkim poprzez nakładanie się na siebie niekorzystnych doświadczeń. Wyuczona bezradność jest szczególnie negatywna, ponieważ jej skutki mogą przejawiać się w trzech sferach:

- deficyty poznawcze - ogólne przekonanie, że nie ma takich sytuacji, w których możliwa jest zmiana, że nikt nie może pomóc, że w konkretnej sytuacji nic nie można zrobić;
- deficyty motywacyjne - osoba jest zrezygnowana, zachowuje się biernie, nie podejmuje działań, aby zmienić swoją sytuację;
- deficyty emocjonalne - osoba doświadczająca przemocy przeżywa lęk, depresję, apatię, uczucie zmęczenia, niekompetencję, wrogość.

Kolejny mechanizm to **syndrom sztokholmski**. To szczególne zjawisko, stan psychiczny występujący u osób doznających przemocy, wyrażający się odczuwaniem sympatii i solidarności z osobami stosującymi przemoc. Osoba doznająca przemocy, która jest w długotrwałym związku ze sprawcą jest z nim silnie związana emocjonalnie. Jest to mechanizm ochronny, który wg niej pozwala na przetrwanie. To związanie jest szczególnie niebezpieczne, gdyż uniemożliwia uwolnienie się z toksycznego związku i osoba pokrzywdzona robi wszystko by nadal trwał, może kłamać, brać winę na siebie. Osobą stosującą przemoc może być każda bliska osoba: matka, ojciec, dziecko, partner, żona, mąż.

Zjawisko „prania mózgu”, to kolejny mechanizm psychologiczny, na który narażone są osoby doznające przemocy. Tym razem chodzi o zachowanie sprawcy, który stosuje technikę tzw. „prania mózgu”. Mówimy tu o: izolacji, monopolizacji uwagi, doprowadzaniu do wyczerpania, wywoływaniu lęku i depresji, naprzemienności kary i nagrody, demonstrowaniu wszechmocy i wszechwładzy, wymuszaniu drobnych przysług. Konsekwencją tych praktyk u osoby pokrzywdzonej jest degradacja własnego obrazu, przeżywanie silnego poczucia lęku i zagrożenia oraz wyzwalanie silnych stanów regresji.

Ostatnim aspektem pomagającym zrozumieć funkcjonowanie osób doświadczających przemocy jest zjawisko psychologicznej pułapki. Chodzi tu o sytuację, w której w konsekwencji zachowań osoby stosującej przemoc, osoba jej doświadczająca nie jest w stanie zrezygnować ze związku, bo tak dużo w niego zainwestowała czasu, energii i emocji. Trwa ona w związku, który przynosi jej cierpienie, w którym jest upokarzana, bo żyje nadzieją, że to się kiedyś zmieni. Inwestuje w związek i jednocześnie obwinia siebie za całe zło. Wierzy, że jeśli dołoży więcej starań, to sytuacja się zmieni na lepsze. Ma poczucie, że zależy to właśnie od niej. Im więcej się stara i wkłada w to działanie więcej energii, tym trudniej jej zrezygnować.

Osoby, które doświadczają przemocy wymagają wieloaspektowego i długotrwałego wsparcia i pomocy, która jest często bardzo trudna. Trudności te wynikają z opisanych powyżej zjawisk oraz ze specyfiki osobowości osób doświadczających przemocy (niskie poczucie własnej wartości, brak wiary w zmiany, silne poczucie winy), co powoduje, że osoby te szybko wycofują się z kontaktu, mają wysoki poziom lęku przed sprawcą, czują się od niego uzależnione i zupełnie bezradne. W celu zapewnienia osobom doświadczającym przemocy bezpieczeństwa i odzyskania przez nie kontroli nad własnym życiem konieczne jest odizolowanie od osoby stosującej przemoc poprzez zapewnienie schronienia oraz objęcie szeroko rozumianym poradnictwem i wsparciem.

U osób, które doświadczały przemocy szczególnie ważna jest praca nad własnymi emocjami, przeżyciami, które wpływają na ich relacje z dziećmi i stosowane przez nich metody wychowawcze. Osoby doświadczające przemocy mają małe poczucie wpływu na własne życie, co często skutkuje również ich dużą bezradnością w sprawach wychowywania własnych dzieci. Dlatego też konieczne jest wsparcie tych osób w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci.

1.5. Skutki przemocy

Przemoc jest doświadczeniem traumatycznym. Skutkiem doznawanej przemocy mogą być zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego, podatność na uzależnienia od substancji psychoaktywnych, trudności w funkcjonowaniu w różnych rolach społecznych. Osoby dorosłe doznające przemocy w wyniku aktu przemocy lub próby samobójstwa będącej skutkiem przewlekłego stresu lub/i depresji, mogą doznać urazów fizycznych lub trwałego kalectwa, a nawet mogą ponieść śmierć.

W przypadku dzieci i młodzieży, która doświadcza przemocy, skutkiem mogą być również konflikty z prawem, zachowania agresywne, nieprawidłowo rozwijająca się osobowość, zaburzony proces socjalizacji, demoralizacja, trudności wychowawcze, trudności w nauce oraz problemy w życiu dorosłym.

Osobami doświadczającymi przemocy są także jej świadkowie, w tym dzieci i osoby zależne. Dzieci wychowywane w rodzinie, w której występuje zjawisko przemocy, nie mają zaspokojonej podstawowej potrzeby psychologicznej, jaką jest potrzeba bezpieczeństwa. Mogą występować u nich zaburzenia emocjonalne i zaburzenia zachowania.

U osób dorosłych, które doświadczały przemocy lub były jej świadkami w dzieciństwie, istnieje także ryzyko występowania zachowań agresywnych i przemocowych. Zjawisko przemocy może być problemem międzypokoleniowym. Dorośli, którzy jako dzieci doświadczyli przemocy, mogą mieć trudności z funkcjonowaniem w rolach małżonka, rodzica itp., co może skutkować tym, że ich dzieci mogą mieć niezaspokojone ważne potrzeby życiowe i rozwojowe. Krąg osób pośrednio dotkniętych przemocą rozszerza się też na następne pokolenia.

Przemoc zawsze narusza prawa osoby, przeciwko której jest skierowana. Skutkiem ich naruszania jest odpowiedzialność prawna osoby, która stosuje przemoc. Rodzaj odpowiedzialności prawnej zależy od tego, jakich zachowań dopuścił się sprawca. Ze względu na to, że nie ma przepisu, który wprowadzałby jeden rodzaj kary dla osób stosujących przemoc wobec najbliższych, każde pojedyncze zachowanie będące przemocą w rodzinie może powodować dla sprawcy różne konsekwencje prawne. Ustawodawca przewidział za takie zachowanie m.in. sankcję w postaci kary pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

1.6. Czynniki ryzyka

Występowanie przemocy pozostaje w związku z:

- obowiązującymi normami kulturowymi i społecznymi - przekonanie o prawie do dominacji (zarówno rodziców nad dzieckiem, jak i mężczyzn nad kobietami), społeczne przyzwolenie na bicie dzieci, hierarchiczny i autorytarny model rodziny, silne normy dotyczące prawa do prywatności, stereotypowe wzorce męskości;
- nadużywaniem alkoholu (w tym picie ryzykowne, uzależnienie do alkoholu) - alkohol łączy się ze zjawiskiem przemocy w sposób pośredni (tj. współwystępuje), osłabia on mechanizmy kontroli zachowania i tym samym toruje drogę przemocy; zaburzona ocena sytuacji powoduje błędną interpretację zachowania innych osób i dlatego staje się często przyczyną do reagowania złością i gniewem;
- podeszłym wiekiem - w rodzinach z „historią przemocową” wzrasta ryzyko występowania przemocy wobec osób starszych; czynnikami sprzyjającymi występowaniu przemocy są m.in. wzajemna zależność członków rodziny, dzielenie wspólnego mieszkania, fizyczne i psychiczne obciążenie opiekuna, izolacja społeczna rodziny, złe warunki socjalno-ekonomiczne;
- dziedziczeniem wzorca przemocy - dzieci, które wychowują się w rodzinach przemocowych, w których krzywdzi się bliskich mają częściej tendencję do stosowania bądź podlegania przemocy w życiu dorosłym; dziecko, które przyswaja sobie agresywne zachowania dorosłych, uczy się, że przemoc to najlepszy i najbardziej skuteczny sposób rozwiązywania konfliktów;
- niepełnosprawnością - osoba stosująca przemoc ma ewidentną przewagę nad osobą niepełnosprawną, a osoby te często zdane są na opiekę rodziny;
- sytuacją socjalno-ekonomiczną rodziny - zła sytuacja ekonomiczna, bezrobocie, problemy finansowe, mieszkaniowe czy zdrowotne, a także nawarstwianie się różnych problemów może wywoływać stres i frustrację, co może być istotnym czynnikiem sprzyjającym występowaniu przemocy;
- predyspozycjami osobowościowymi – m.in. brak lub osłabiona kontrola impulsów, co może się objawiać nieumiejętnością radzenia sobie z napięciem, złością i niekontrolowaniem agresji;
- zaburzeniami psychicznymi wywołanymi stanem chorobowym, bądź doświadczeniami kryzysu psychicznego;

- zdarzeniami losowymi i kryzysowymi, np. izolacją spowodowaną epidemią covid 19 - osamotnienie rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej, izolacja, brak wsparcia z zewnątrz (osobistego lub instytucjonalnego) w sposób znaczący może wpływać na nasilenie zachowań związanych z przemocą.

Osoba stosująca przemoc, doświadcza wielu korzyści płynących z takiego zachowania dla własnego funkcjonowania. Zastosowanie przemocy zwykle doprowadza do zahamowania niechcianej reakcji u ofiary oraz pozwala na uzyskanie przewagi nad drugą osobą, co ma wpływ na podniesienie samooceny. Korzyścią psychologiczną dla osoby stosującej przemoc jest też poczucie przejęcia kontroli nad otoczeniem.

2. Przemoc w kontekście obowiązujących aktów prawnych

2.1. Akty prawne dotyczące zjawiska przemocy

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2021r. poz.1249);
- Uchwała Nr XXXVII/577/2022 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 maja 2022 r. w sprawie przyjęcia Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2025.
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022 (Uchwała Rady Ministrów Nr 183 z dnia 31 grudnia 2021 r.);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz.U. Nr 209, poz. 1245);
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. Nr 50, poz. 259);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021r. poz. 2268 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. 2022 poz. 1375);

- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359);
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U z 2021 r. poz. 1805 z późn. zm.);

2.2. Zadania powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie jest zgodny z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Jest również zgodny z Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Puławskiego w obszarze pomocy społecznej na lata 2023 – 2030.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa zadania jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (art. 6).

Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- 2) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc.

2.3. Procedura „Niebieskie Karty”

Dokonana w 2010 r. nowelizacja ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nałożyła obowiązek wszczynania procedury „Niebieskie Karty” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy. Szczegółowe warunki realizowania procedury określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta". Wspomniana procedura postępowania ma na celu zatrzymanie przemocy, zapewnienie bezpieczeństwa osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie oraz pomoc w wychodzeniu z tej sytuacji. Uruchomienie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” przez przedstawiciela jednej z następujących służb: Policji, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, oświaty, ochrony zdrowia i komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Wszczęcie procedury powinno występować w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy.

3. Zasoby instytucjonalne powiatu puławskiego

W powiecie puławskim funkcjonuje lokalny system wsparcia osób uwikłanych w przemoc domową, w skład którego wchodzi: Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ośrodki pomocy społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach, Puławskie Stowarzyszenie Ochrony Zdrowia Psychicznego, Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia, Komenda Powiatowa Policji, Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa. Ponadto jednostki ochrony zdrowia i placówki oświatowe mogą m.in. w przypadku podejrzenia przemocy uruchomić procedurę „Niebieskie Karty”.

Na poziomie gmin działania związane ze wsparciem osób uwikłanych w przemoc domową, w bardzo zróżnicowanej formie wykonują ośrodki pomocy społecznej, które zgodnie z art. 7 pkt. 7 ustawy o pomocy społecznej są zobowiązane do udzielania pomocy osobom oraz ich rodzinom w szczególności z powodu przemocy w rodzinie.

Ośrodki pomocy społecznej są zobowiązane m.in. do prowadzenia konsultacji i porad w sprawach przemocy, udziału w sporządzaniu diagnozy sytuacji rodzinnej w kontekście przemocy, udzielania poradnictwa psychologicznego i prawnego osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.

W ramach swoich kompetencji i zadań pracownicy socjalni przeprowadzają wywiad środowiskowy umożliwiający diagnozę sytuacji rodziny lub osoby, mają również możliwość interweniowania w środowisku w celu sprawdzenia sytuacji w miejscu zamieszkania rodziny. Uruchamiają procedurę „Niebieskie Karty” przewidzianą dla pomocy społecznej w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy (nie jest wymagana zgoda osoby dotkniętej przemocą) oraz przygotowują plan pomocy i monitorują efekty podjętych działań. Wskazują także miejsca zajmujące się pomocą osobom doświadczającym przemocy, informują o możliwościach udzielenia schronienia, np. w hostelach, ośrodkach interwencji kryzysowej, specjalistycznych ośrodkach wsparcia, a w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadamiają organy ścigania. W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownicy socjalni wykonujący obowiązki służbowe w porozumieniu z funkcjonariuszem Policji oraz przedstawicielem ochrony zdrowia, mają prawo odebrać dziecko z rodziny.

Ośrodki pomocy społecznej na terenie powiatu puławskiego:

Nazwa	adres	telefon
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baranowie	ul. Rynek 14, 24-105 Baranów	81 883 41 54
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Janowcu	ul. Lubelska 21, 24-123 Janowiec	81 881 55 04
Ośrodek Pomocy Społecznej w Kazimierzu Dolnym	ul. Lubelska 32/34, 24-120 Kazimierz Dolny	81 881 01 53
Ośrodek Pomocy Społecznej w Końskowoli	ul. Pożowska 3 A, 24-130 Końskowola	81 881 69 09
Ośrodek Pomocy Społecznej w Kurowie	ul. Lubelska 45, 24-170 Kurów	81 881 14 90
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Markuszowie	ul. M. Sobieskiego 1, 24-173 Markuszów	81 881 80 71
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nałęczowie	ul. Spółdzielcza 17A, 24-150 Nałęczów	81 501 44 81
Ośrodek Pomocy Społecznej w Żyrzynie	ul. Powstania Styczniowego 15, 24-103 Żyrzyn	81 881 42 68
Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąwolnicy	ul. Lubelska 39A, 24-160 Wąwolnica	81 882 50 51
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Puławach	ul. Dęblińska 4, 24-100 Puławy	81 889 05 19
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Puławach	ul. Leśna 17, 24-100 Puławy	81 458 62 01

We wszystkich gminach powiatu puławskiego funkcjonują **Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie**, w których skład wchodzi przygotowani do skutecznego zajmowania się problematyką przemocy specjaliści. Zadaniem Zespołu jest kompleksowe udzielanie wsparcia rodzinom oraz monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy, a w przypadku podejrzenia popełnienia

przestępstwa, poinformowanie o tym odpowiednich służb. Zespół Interdyscyplinarny zajmuje się również zbieraniem i przekazywaniem informacji na temat skali zjawiska przemocy, jak również gromadzeniem informacji na temat miejsc, osób i możliwości udzielania pomocy w środowisku. Zespoły Interdyscyplinarne powinny również inicjować działania zmierzające do podniesienia kwalifikacji osób mających w swojej pracy kontakt z osobami uwikłanymi w przemoc poprzez np. organizowanie szkoleń.

Zespoły Interdyscyplinarne na terenie powiatu puławskiego:

Nazwa	adres	telefon
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Baranowie	ul. Rynek 14, 24-105 Baranów	81 883 41 54
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Janowcu	ul. Lubelska 21, 24-123 Janowiec	81 881 55 04
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Kazimierzu Dolnym	ul. Lubelska 32/34, 24-120 Kazimierz Dolny	81 881 01 53
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Końskowoli	ul. Pożowska 3 A, 24-130 Końskowola	81 881 69 09
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Kurowie	ul. Lubelska 45, 24-170 Kurów	81 881 14 90
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Markuszowie	ul. M. Sobieskiego 1, 24-173 Markuszów	81 881 80 71
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Nałęczowie	ul. Spółdzielcza 17A, 24-150 Nałęczów	81 501 44 81
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Żyrzynie	ul. Powstania Styczniowego 15, 24-103 Żyrzyn	81 881 42 68
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Wąwolnicy	ul. Lubelska 39A, 24-160 Wąwolnica	81 882 50 51
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Gminie Puławy	ul. Dęblińska 4, 24-100 Puławy	81 889 05 19
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Puławach	ul. Leśna 17, 24-100 Puławy	81 458 69 78, 503 657 055

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach udziela wsparcia osobom i rodzinom będącym w kryzysie psychicznym, w tym dotkniętym przemocą domową oraz specjalistycznego poradnictwa prawnego w zakresie prawa rodzinnego, oferuje pomoc psychologiczną w ramach bezpłatnej infolinii 800 110 001, udziela schronienia w hostelu dla osób doświadczających przemocy (3 pokoje z zapleczem sanitarnym dla 4 osób). PCPR prowadzi także grupowy program korekcyjno - edukacyjny dla osób stosujących przemoc oraz oddziaływania w formie indywidualnych spotkań.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach - al. Królewska 3, 24-100 Puławy, tel. 81 888 04 92, 81 888 53 05, 81 888 53 06, fax 81 888 04 92, e-mail: centrum@pcpr.pulawy.pl, infolinia 800 110 001.

Puławskie Stowarzyszenie Ochrony Zdrowia Psychicznego realizuje "Program pomocy całodobowej dla osób doznających przemocy z możliwością udzielenia schronienia", w ramach którego prowadzi hostel dla osób doświadczających przemocy, poradnictwo psychologiczne w formie telefonicznej i spotkań indywidualnych dla osób korzystających z hostelu oraz oddziaływania korekcyjno - edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w formie indywidualnych spotkań.

Puławskie Stowarzyszenie Ochrony Zdrowia Psychicznego - ul. Mickiewicza 2a, 24-100 Puławy, tel. 81 888 42 20, e-mail: psozp@poczta.onet.pl;

miejsce realizacji Programu - ul. Wólka Profecka 26, 24-100 Puławy, tel. 81 458 62 22, 81 888 04 20, infolinia: 800 306 833.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Puławach prowadzi od 1 lipca 2019 roku w ramach projektu „Bezpieczna Przystań” **Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy i w Kryzysie**. Ośrodek udziela bezpłatnej pomocy psychologicznej, terapeutycznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej i interwencyjnej mieszkańcom miasta Puławy, którzy znaleźli się w nagłym lub przewlekłym kryzysie psychicznym. W ośrodku można skorzystać z indywidualnych form terapii, grupowych form wsparcia dla dorosłych i dla dzieci, zakwaterowania w mieszkaniu chronionym oraz pomocy w ramach telefonu zaufania.

MOPS w Puławach prowadzi także grupowe wsparcie psychologiczne dla osób stosujących przemoc.

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia w Puławach - ul. Kollątaja 64, 24-100 Puławy, tel. 81 458 67 70; telefon zaufania 81 458 67 77;

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Puławach - ul. Leśna 17, 24-100 Puławy, tel. 81 458 62 01, 458 69 78; e-mail: sekretariat@mops.pulawy.pl

Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym „Agape” oferuje poradnictwo psychologiczne, konsultacje prawne oraz terapię indywidualną dla osób doświadczających przemocy.

„Agape” filia w Puławach - ul. Słowackiego 32, 24-100 Puławy; tel. 601 561 250, e-mail: poczta@agape.lublin.pl

Sąd Rejonowy w Puławach II Wydział Karny jest powołany m.in. do rozpoznawania spraw z zakresu prawa karnego w odniesieniu do przestępstw przeciwko rodzinie. W związku ze zjawiskiem przemocy zajmuje się rozstrzygnięciem wniosków z Prokuratury bądź Policji w sprawie orzekania środków karnych wobec osób stosujących przemoc oraz obowiązków okresu próby w związku z zawieszeniem wykonywania kary przewidzianych w art. 72 §1 kodeksu karnego, m.in. powstrzymanie się od nadużywania alkoholu lub używania innych środków odurzających, poddanie się terapii uzależnień, psychoterapii lub psychoedukacji, uczestnictwo w oddziaływaniach korekcyjno - edukacyjnych, powstrzymanie się od kontaktowania się z pokrzywdzonym lub innymi osobami w określony sposób lub zbliżania się do pokrzywdzonego lub innych osób, opuszczenie lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym. Może też zastosować środek izolacyjny w postaci tymczasowego aresztowania.

Zespoły kuratorskiej służby sądowej wykonują m.in. czynności związane ze sprawowaniem dozorów nad osobami skazanymi z art. 207§1 Kodeksu Karnego („kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5). W ramach sprawowanych dozorów kuratorzy zawodowi wykonują czynności kontrolne, diagnostyczne i resocjalizacyjne w stosunku do skazanych oraz czynności doradczo-edukacyjne dla członków rodzin dozorowanych.

Sąd Rejonowy w Puławach III Wydział Rodzinny i Nieletnich rozpatruje wnioski o wgląd w sytuację rodziny kierowane przez Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Sąd Rejonowy w Puławach:

II Wydział Karny – ul. Lubelska 7, 24-100 Puławy, tel. 81 888 93 28

III Wydział Rodzinny i Nieletnich – al. Partyzantów 6a, 24-100 Puławy, tel. 81 888 55 85

Prokuratura Rejonowa w Puławach przyjmuje zgłoszenia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, prowadzi i nadzoruje postępowania przygotowawcze, m.in. dotyczące przemocy mające na celu sprawdzenie czy popełniono przestępstwo, zleca zebranie i zabezpieczenie dowodów oraz zatrzymanie podejrzanego o popełnienie przestępstwa.

Prokuratura Rejonowa w Puławach - ul. Lubelska 7, tel. 81 886 10 06, fax 81 886 33 38

Kolejną instytucją jest **Komenda Powiatowa Policji w Puławach**. Do zadań Policji mających na celu ochronę osób doświadczających przemocy zgodnie z obowiązującym prawem należy: interwencja w sytuacji uzyskania zgłoszenia o przemoc, uruchomienie procedury „Niebieskie Karty”, sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia, zatrzymanie osób stosujących przemoc domową stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia, a także mienia, wszczęcie postępowania przygotowawczego w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa, zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa, podjęcie działań prewencyjnych wobec osób stosujących przemoc, udzielenie informacji osobom doświadczającym przemocy o możliwości uzyskania pomocy.

30 listopada 2020 roku weszły w życie przepisy ustawy z dnia 30 kwietnia 2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 956) powszechnie zwanej ustawą „antyprzemocową”. Zmiany te wprowadziły do porządku prawnego kompleksowe rozwiązania polegające na izolowaniu osoby stosującej przemoc wobec domowników, bez uprzedniego wszczęcia postępowania karnego w danej sprawie. Jednym z takich rozwiązań jest nakaz opuszczenia przez osobę stosującą przemoc wspólnie zajmowanego lokalu i jego bezpośredniego otoczenia lub zakaz zbliżania się przez nią do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. Ww. ustawa określiła nowe kompetencje dla Policji.

Komenda Powiatowa Policji w Puławach - ul. Wojska Polskiego 6, 24-100 Puławy,

tel. 47 812 32 90, fax 47 811 17 39; e-mail: dyzurni.kpppulawy@lu.policja.gov.pl;

Komisariat Policji w Kurowie - ul. Lubelska 45, 24-170 Kurów, tel. 47 812 34 10 (7:30 do 15:30);

Posterunek Policji w Kazimierzu Dolnym - ul. Nadrzeczna 30, 24-120 Kazimierz Dolny, tel. 47 812 35 52 (8:00 do 16:00);

Posterunek Policji w Nałęczowie - ul. Kościuszki 5, 24-150 Nałęczów, tel. 47 812 36 52 (7:00 do 15:00).

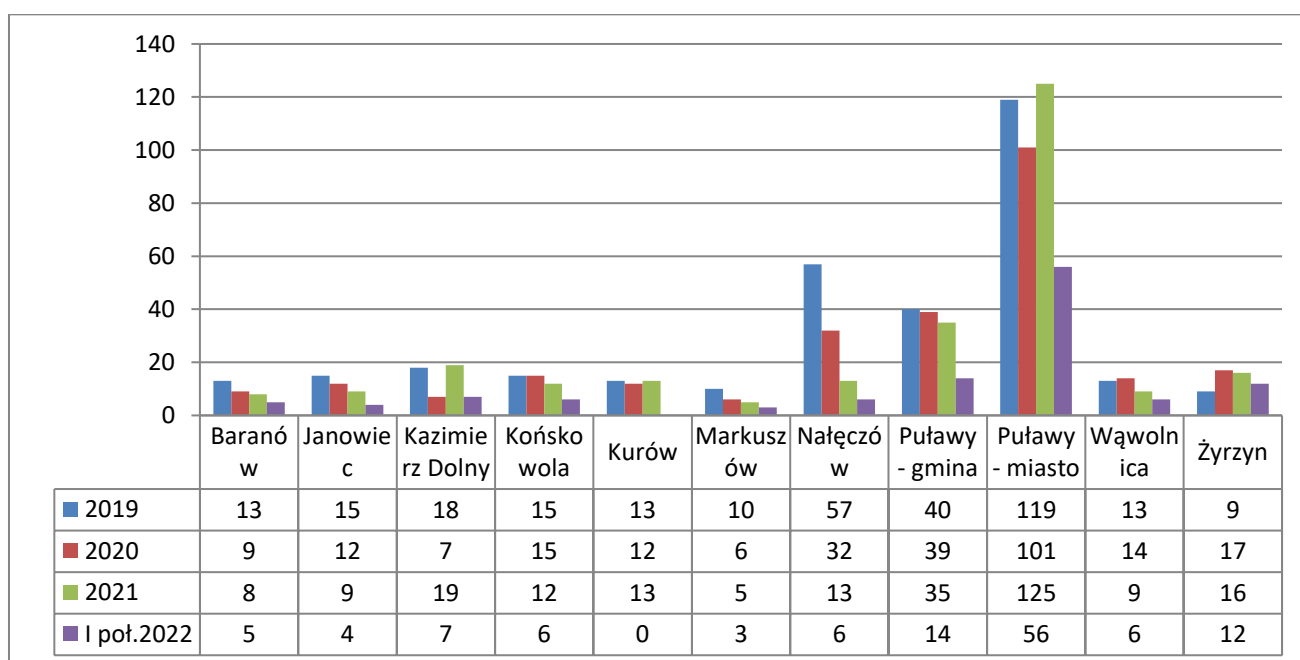
4. Diagnoza zjawiska przemocy w powiecie puławskim

Diagnoza zjawiska przemocy na terenie powiatu puławskiego jest oparta o dane za lata 2019 – I poł. 2022 uzyskane od pracowników instytucji zajmujących się problemem przemocy, tj. Zespołów Interdyscyplinarnych ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie z terenu powiatu puławskiego, Prokuratury Rejonowej w Puławach, Komendy Powiatowej Policji w Puławach, Sądu Rejonowego w Puławach, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Puławach, Puławskiego Stowarzyszenia Ochrony Zdrowia Psychicznego oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach.

W powiecie puławskim we wszystkich gminach funkcjonują Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Statystyki przekazane przez ww. zespoły z terenu powiatu puławskiego (wykres 1.) wskazują, że skala ujawniania przemocy jest dość duża. Od 2020 roku zauważono jednak zmniejszenie (o 18 %) ogólnej ilości wszczynanych procedur Niebieskie Karty (jednak nie we wszystkich gminach powiatu), co można powiązać z ogłoszeniem stanu pandemii koronawirusa i związanymi z tym ograniczeniami w bezpośrednim kontakcie z klientami, spowodowanymi wprowadzonymi obostrzeniami.

W powiecie puławskim w 2019 roku wszczęto 322 procedury Niebieskie Karty, w 2020 i 2021 – 264, natomiast w I połowie 2022 roku – 119 procedur Niebieskie Karty, co stanowi łączną liczbę 969 w analizowanym okresie. Najwięcej Niebieskich Kart zostało założonych w mieście Puławy – 401 (2019 r. - 119, 2020 r. – 101, 2021 r – 125, I poł. 2022r. - 56), co stanowi 41% wszystkich wszczętych procedur. Kolejnymi pod względem ilości są gmina Puławy – 13% i Gmina Nałęczów – 11%. Natomiast najmniej procedur w analizowanym okresie wszczęto w gminie Markuszów - 24 (2,5%).

Ośrodki Pomocy Społecznej i Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie odgrywają istotną rolę w reagowaniu na zjawisko przemocy. Przedstawione dane wskazują na duży stopień zaangażowania pracowników instytucji oraz ich wrażliwość i dużą świadomość na temat tak poważnego problemu społecznego jakim jest przemoc.

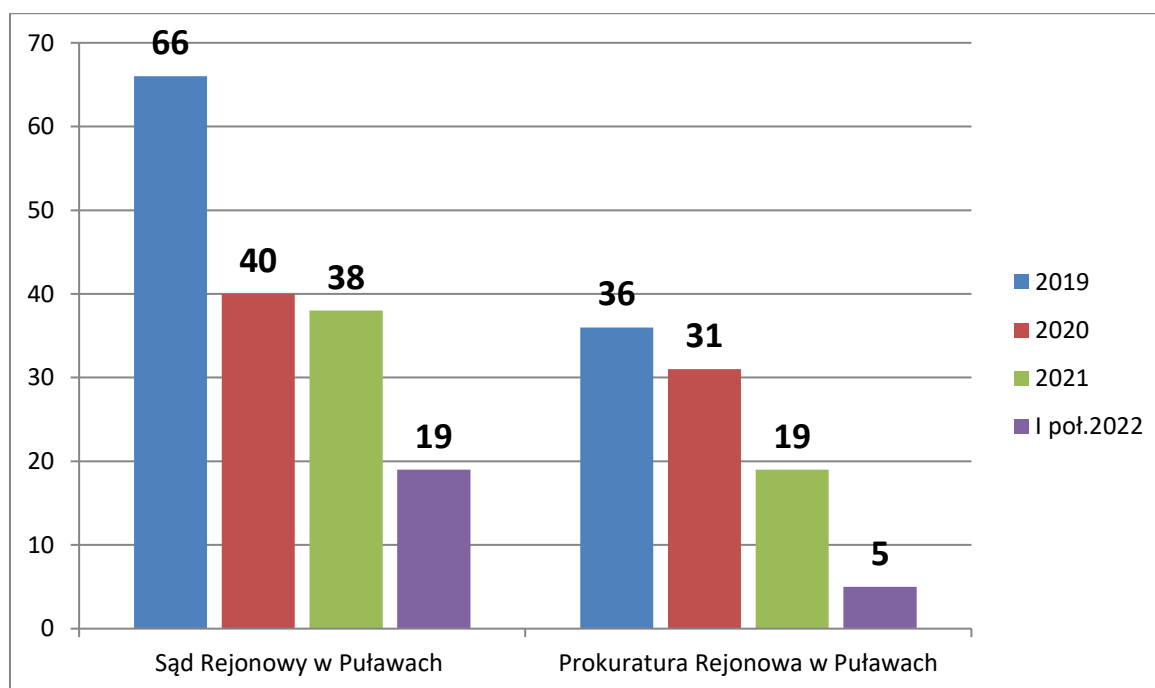
Wykres 1. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” przez Zespoły Interdyscyplinarne z terenu powiatu puławskiego w latach od 2019 do I poł.2022 r.

Niebieskie Karty najczęściej dotyczyły przemocy w stosunku do osób dorosłych, w większości wobec kobiet, co obrazuje tabela 1.

	2019	2020	2021	I poł.2022
kobiety	281	244	255	95
mężczyźni	63	66	45	17
dzieci	51	66	62	30

Tabela 1. Liczba osób objętych procedurą Niebieskie Karty z podziałem na płeć.

W konsekwencji podjętych czynności w ramach procedury Niebieskie Karty Zespoły Interdyscyplinarne w 2019 r. przekazały do Sądu Rejonowego w Puławach III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Puławach 66 wniosków o wgląd w sytuację rodziny oraz 36 zawiadomień o popełnieniu przestępstwa do Prokuratury Rejonowej w Puławach. Natomiast, podobnie jak to było w przypadku wszczynania procedury NK, w 2020 i 2021 r. zaobserwowano zmniejszenie liczby przekazanych wniosków. Było to odpowiednio: do sądu – 40 i 31, do prokuratury – 38 i 19 zawiadomień (wykres 2.).

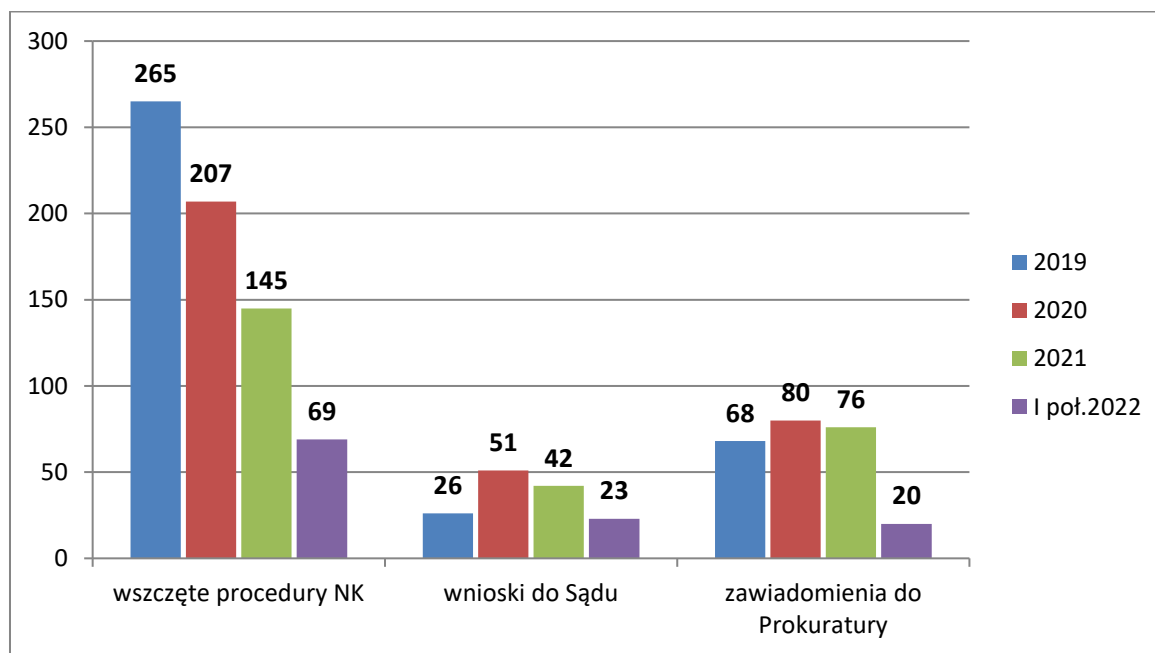

Wykres 2. Ilość wniosków skierowanych przez Zespoły Interdyscyplinarne z terenu Powiatu Puławskiego do Sądu Rejonowego w Puławach oraz zawiadomień do Prokuratury Rejonowej w Puławach rodzinie w latach od 2019 do I poł. 2022 r.

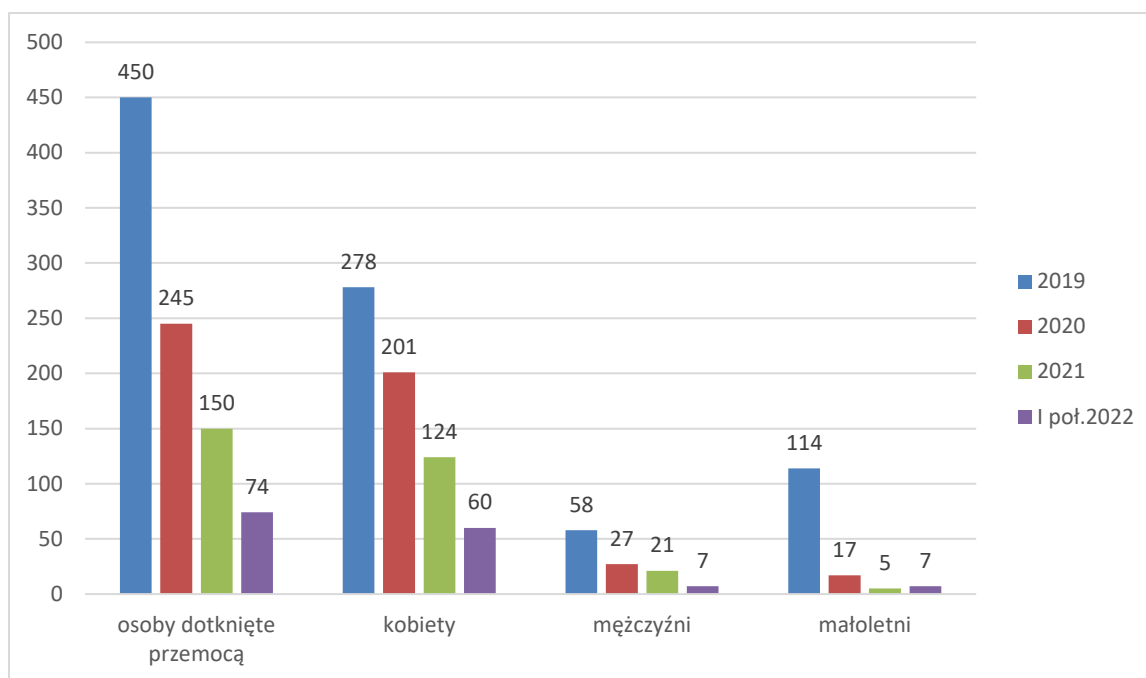
Część rodzin, w których dochodzi do przemocy objętych jest wsparciem asystenta rodziny. Według danych pozyskanych z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu puławskiego w 2019 r. były to 62 rodziny, 2020 r. – 57, 2021 r. - 67, natomiast w I połowie 2022 r. – 58 rodzin.

Z danych przekazanych przez Komendę Powiatową Policji w Puławach (wykres 3.) wynika, że liczba wszczętych procedur Niebieskie Karty wyniosła w 2019 r. – 265, w 2020 r. – 207, w 2021 r. – 145, a w I połowie 2022 r. – 69. Widać spadek w latach 2020 – 2021, w porównaniu z rokiem 2019. Natomiast można zaobserwować w porównywanym okresie wzrost wniosków skierowanych do Sądu Rejonowego III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Puławach o wgląd w sytuację rodziny i zawiadomień do Prokuratury Rejonowej w Puławach z art. 207 § 1 kk. Komenda Powiatowa Policji w Puławach w efekcie podjętych czynności skierowała do Prokuratury w 2019 r. - 68, w 2020 r. - 80, w 2021 r. – 76 zawiadomień, natomiast wniosków do Sądu: w 2019 r. – 26, w 2020 r. – 51, w 2021 r. – 42.

Wśród osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie najliczniejszą grupą, w analizowanym okresie 2019 r. – I poł. 2022 r., stanowiły kobiety (72,1 %), natomiast dzieci 15,6 %, a mężczyźni 12,3 % (wykres 4.).

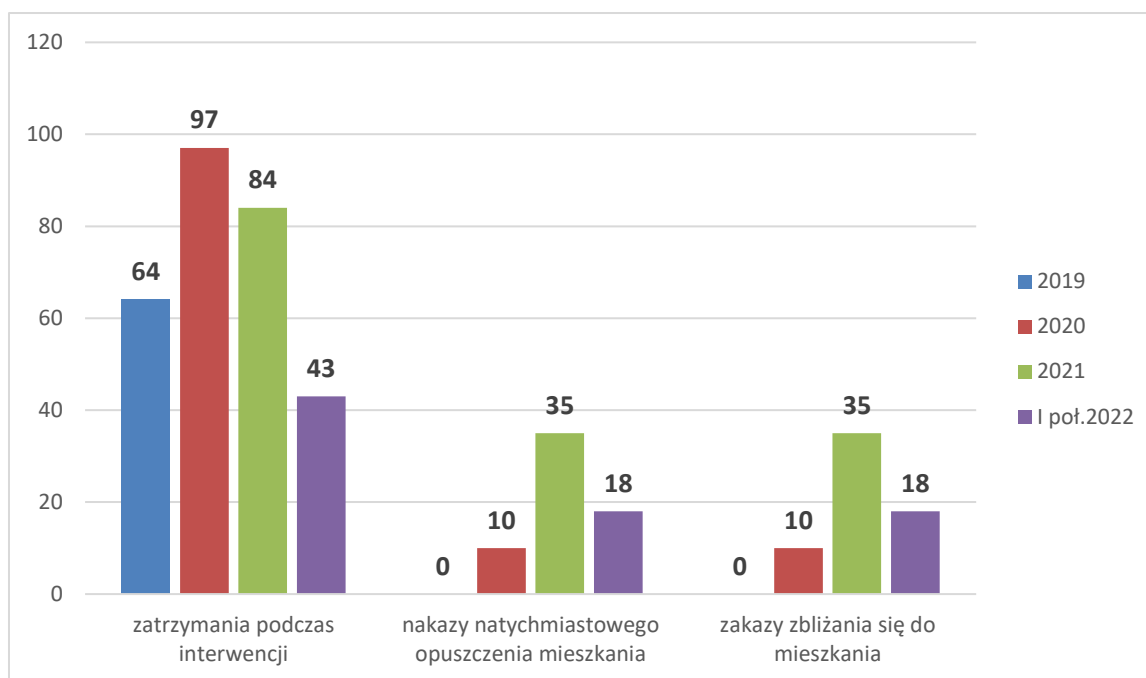
Wykres 3. Statystyki Komendy Powiatowej Policji w Puławach dotyczące przemocy w latach od 2019 do I poł. 2022 r. – liczba wszczętych procedur Niebieskie Karty, wnioski skierowane do Sądu o wgląd w sytuację rodziny i zawiadomienia do Prokuratury

Wykres 4. Statystyki Komendy Powiatowej Policji w Puławach dotyczące przemocy w latach od 2019 do I poł. 2022 r. – liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą

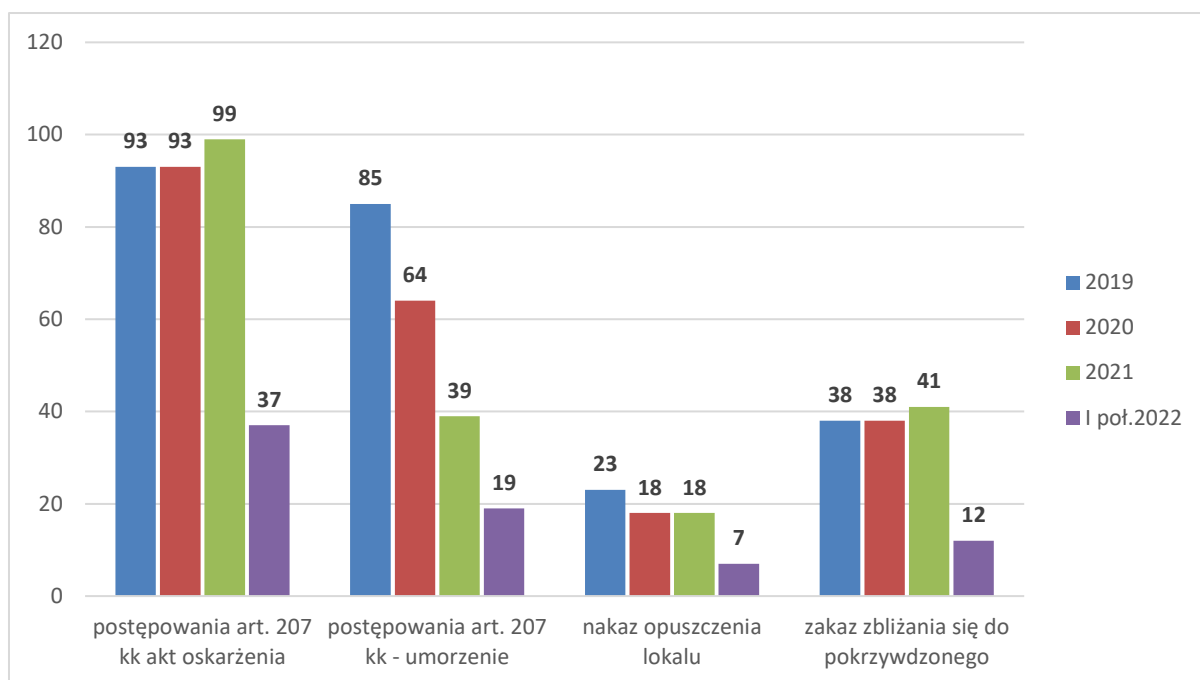
Ustawa z dnia 30 kwietnia 2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, powszechnie zwana ustawą „antyprzemocową” określiła nowe kompetencje dla Policji, która w trybie natychmiastowym, podczas interwencji, może zastosować nakaz opuszczenia przez osobę stosującą przemoc wspólnie zajmowanego lokalu i jego bezpośredniego otoczenia lub zakaz zbliżania się przez nią do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia (także w przypadku nieobecności osoby stosującej przemoc). Obligatoryjna jest również obecność funkcjonariuszy podczas wykonywania przez osobę stosującą przemoc czynności związanych z opuszczeniem lokalu. Przepis ten ma na celu uświadomienie osobom stosującym przemoc, że ich zachowania i działania wobec pokrzywdzonych są przestępstwem. Ponadto, nowy zapis w ustawie ma uchronić osoby doświadczające przemocy przed stosowaniem takich działań jak ucieczka od osoby stosującej przemoc, która może w konsekwencji wprowadzić lub pogłębić ich destabilizację sytuacji życiowej.

Informacje o liczbie wydanych nakazów i zakazów przez funkcjonariuszy Policji w powiecie puławskim zamieszczono na wykresie 5. Widoczny jest wzrost ww. działań w stosunku do osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc.

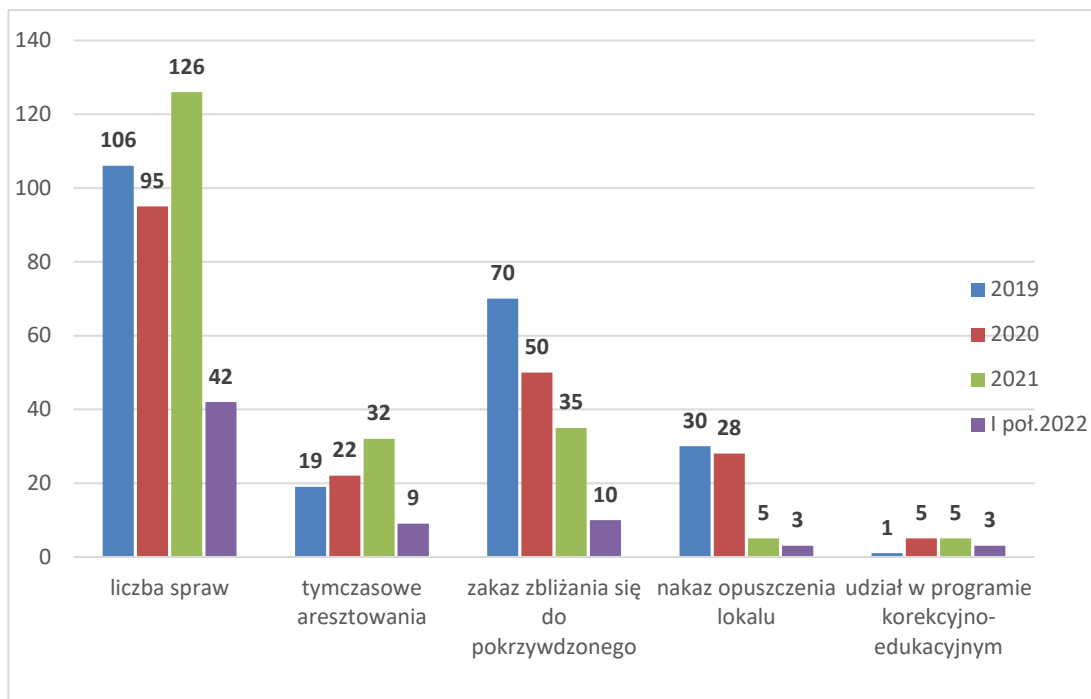
Wykres 5. Statystyki Komendy Powiatowej Policji w Puławach dotyczące przemocy w latach od 2019 do I poł. 2022 r. – działania w stosunku do osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc

Z danych przekazanych przez Prokuraturę Rejonową w Puławach wynika, że w okresie 2019 r. – I poł. 2022 r. liczba postępowań z art. 207 § 1 kk zakończonych aktem oskarżenia utrzymuje się na podobnym wysokim poziomie, natomiast maleje liczba postępowań zakończonych umorzeniem. Świadczyć może to o wzroście świadomości, że przemoc jest zjawiskiem nagannym, szkodliwym oraz wymagającym właściwej reakcji organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości. W analizowanych latach, prokuratorzy wydali więcej zakazów kontaktowania się lub zbliżania się do pokrzywdzonego, niż postanowień nakazujących opuszczenie lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym.

Wykres 6. Dane Prokuratury Rejonowej w Puławach za lata od 2019 do I poł. 2022 – liczba spraw z art. 207 § 1 kk oraz działania w stosunku do osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc

Kolejną instytucją, która zajmuje się zjawiskiem przemocy jest Sąd Rejonowy w Puławach. Z danych uzyskanych z Sądu Rejonowego w Puławach II Wydział Karny wynika, że w 2019 r. wpłynęło 106, w 2020 r. 95, a w I poł. 2022 r. 42 sprawy o czyn z art. 207 § 1 k.k., tj. znęcanie się nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy. Największa ilość tego typu spraw wpłynęła w 2021 r. - 126.

Wykres 6. Dane Sądu Rejonowego w Puławach II Wydział Karny za lata od 2019 do I poł. 2022 r. – liczba spraw dotyczących przemocy oraz działania w stosunku do osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc

Do uczestniczenia w programach korekcyjno-edukacyjnych w 2019 r. Sąd Rejonowy w Puławach II Wydział Karny wyrokiem zobowiązał tylko 1 osobę stosującą przemoc, w latach 2020 – 2021 po 5 osób, a w I poł. 2022 r. - 3 osoby skazane za popełnienie tego czynu. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach w 2022 r. zrealizowało program korekcyjno-edukacyjny dla 11 osób stosujących przemoc, który ukończyło 9 osób. W związku z trudnościami związanymi z naborem uczestników do grupowego programu korekcyjno-edukacyjnego (niska motywacja osób stosujących przemoc, mała liczba wyroków zobowiązujących do udziału), zgłaszające się po pomoc osoby stosujące przemoc w analizowanych latach uczestniczyły także w indywidualnych oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych.

Liczbę osób stosujących przemoc, które skorzystały z oddziaływań oferowanych w powiecie puławskim obrazuje tabela nr 2.

	2019	2020	2021	I poł. 2022
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach – grupowy program korekcyjno – edukacyjny i oddziaływania indywidualne	9	17	14	20
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Puławach - grupowe wsparcie psychologiczne	25	14	14	7
Puławskie Stowarzyszenie Ochrony Zdrowia Psychicznego – indywidualne oddziaływania korekcyjno – edukacyjne	16	16	16	8

Tabela 2. Liczba osób korzystających z oddziaływań skierowanych do osób stosujących przemoc

W 2005 r. w wyniku realizacji ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach utworzono Punkt Interwencji Kryzysowej, który od 2007 r. został przekształcony w Ośrodek Interwencji Kryzysowej z hostelem dla 4 osób doświadczających przemocy składającym się z trzech pokoi z kuchnią i łazienką. Osoby umieszczone w hostelu nie ponoszą odpłatności za pobyt oraz są objęte pomocą psychologiczną i prawną przez pracowników PCPR. W roku 2019 w hostelu nie została zakwaterowana żadna osoba, natomiast w 2020 r. przebywały 2 osoby dorosłe i 3 dzieci, w 2021 r. – 2 kobiety i 1 dziecko, a w 2022 r. – 5 osób (w tym 3 dzieci), czyli w analizowanym okresie łącznie 13 osób, 6 kobiet i 7 dzieci.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w PCPR w Puławach realizuje zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r., jak również rozporządzenia w sprawie procedury Niebieskie Karty. W 2020 r. klientom OIK założono jedną Niebieską Kartę, natomiast w 2021 r. trzy, a w I poł. 2022 r. dwie.

Zestawienie liczby klientów OIK, ilości założonych Niebieskich Kart oraz osób, którym udzielono schronienia w hostelu w latach 2019 – I poł. 2022 r. obrazuje tabela nr 3.

Forma pomocy	2019	2020	2021	I poł.2022
Pomoc psychologiczna	128	104	111	54
Niebieskie Karty	0	1	3	2
Hostel	0	5	3	5

Tabela 3. Formy pomocy udzielonej przez PCPR w ramach Ośrodka Interwencji Kryzysowej w latach 2019-I poł. 2022 r. (liczba osób)

Mieszkańcom Miasta Puławy również Puławskie Stowarzyszenie Ochrony Zdrowia Psychicznego udziela wsparcia w ramach Programu pomocy całodobowej dla osób doświadczających przemocy z możliwością udzielenia schronienia poprzez rozmowy telefoniczne z psychologiem oraz umieszczenie w hostelu. Natomiast dla osób stosujących przemoc oferowana jest indywidualna terapia.

	2019	2020	2021	I poł.2022
Liczba przeprowadzonych rozmów telefonicznych i bezpośrednich	258	306	234	118
Liczba osób przebywających w hostelu	16	6	3	1
Indywidualna terapia dla osób stosujących przemoc	16	16	16	8

Tabela 4. Dane Puławskiego Stowarzyszenia Ochrony Zdrowia Psychicznego

Kolejnym miejscem, gdzie oferowana jest pomoc osobom doświadczającym przemocy, jest Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy i w Kryzysie, który funkcjonuje od 1 lipca 2019 roku w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Puławach w ramach projektu „Bezpieczna Przystań”.

Osoby doznające przemocy mogą w nim skorzystać z indywidualnej pomocy psychologicznej, psychoterapii indywidualnej, grupy wsparcia dla osób doznających przemocy i w kryzysie, treningu kompetencji osobistych, porad prawnych, porad psychologa dziecięcego. Liczbę osób, które skorzystały ze wsparcia w SOW przedstawia tabela 5.

Rodzaj udzielanego wsparcia	2020	2021	I poł.2022
psychologiczne	48	55	35
psychoterapeutyczne	7	7	3
prawne	20	21	10
socjalne	55	58	36
psychologiczno – pedagogiczne (dzieci)	27	30	30

Tabela 5. Rodzaje wsparcia udzielonego osobom dotkniętym przemocą w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia w Puławach

Prawdziwą skalę problemu przemocy w powiecie puławskim trudno jest określić. Zdecydowanie najważniejszą trudnością w zdiagnozowaniu zjawiska przemocy jest uzyskanie precyzyjnych i odzwierciedlających rzeczywistość danych charakteryzujących rozmiar przemocy, przede wszystkim z uwagi na fakt, że niejednokrotnie jest ona zjawiskiem ukrytym, a osoby doświadczające przemocy nie mają odwagi szukać pomocy instytucjonalnej. Dodatkowo w analizowanym okresie został ogłoszony stan pandemii koronawirusa, z czym związane były ograniczenia w bezpośrednim kontakcie z klientami, spowodowane wprowadzonymi obostrzeniami. Sytuacja ta miała niewątpliwie wpływ na spadek występowania zdarzeń w przedstawionych powyżej statystykach w latach 2020 – 2021.

5. ANALIZA SWOT

Mocne strony	Słabe strony
✓ dobra współpraca między instytucjami i organizacjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy, ✓ funkcjonowanie Zespołów Interdyscyplinarnych ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w każdej gminie powiatu, ✓ wysokie kompetencje zawodowe kadry udzielającej pomocy oraz systematyczne podnoszenie kwalifikacji, ✓ pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych na realizację szerokiej oferty wsparcia osób doświadczających przemocy oraz szkolenie osób z instytucji pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy, ✓ prowadzenie przez PCPR w Puławach całodobowego hostelu dla osób doświadczających przemocy, ✓ udzielanie przez PCPR w Puławach pomocy psychologicznej i prawnej osobom doświadczającym przemocy, ✓ realizacja programu edukacyjno-korekcyjnego dla osób stosujących przemoc, ✓ dobre zaplecze lokalowe do prowadzenia kompleksowych działań dla osób zgłaszających się do PCPR, ✓ dostęp do informacji nt. form pomocy oraz instytucji pomocowych, ✓ realizacja programów wspierających osoby doświadczające przemocy	✓ zakorzenienie zjawiska przemocy w obyczajowości podtrzymywane przez mity i stereotypy, ✓ społeczne przekonanie o braku konsekwencji ponoszonych przez sprawcę w sytuacji ujawnienia przemocy, ✓ trudności w korzystaniu z pomocy specjalistycznej dla osób doświadczających przemocy i osób stosujących przemoc z małych miejscowości i ze wsi, ✓ niewystarczające zabezpieczenie finansowe działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy, ✓ niewystarczająca infrastruktura instytucjonalna dla osób uwikłanych w przemoc w niektórych gminach, ✓ niewystarczająca oferta pomocy dla dzieci i młodzieży doświadczających przemocy oraz dostępu do pomocy specjalistów (m.in. psychoterapeutów, psychiatrów) ✓ trudności w realizacji programu korekcyjno – edukacyjnego (niska motywacja osób stosujących przemoc, mała liczba wyroków zobowiązujących do udziału, trudności z zatrudnieniem specjalistów do prowadzenia), ✓ brak programu psychologiczno – terapeutycznego dla osób stosujących przemoc,
Szanse	Zagrożenia
✓ możliwość pozyskiwania dodatkowych środków finansowych, m.in. z funduszy unijnych, dotacji celowych, ✓ wzrost świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy oraz w obszarze reagowania na stosowanie przemocy, ✓ zacieśnienie współpracy między instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy, ✓ łatwiejszy dostęp do uzyskania pomocy dla osób doznających przemocy w gminach, ✓ superwizje osób pracujących z osobami uwikłanymi w przemoc domową, ✓ zmiany w prawie zwiększające ochronę osób doświadczających przemocy, ✓ aktywność organizacji pozarządowych zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy, ✓ podejmowanie działań edukacyjnych służących wsparciu kompetencji rodzicielskich (wychowanie bez przemocy)	✓ silne mity i stereotypy społeczne, które powodują ukrywanie zjawiska przemocy oraz opór przed poszukiwaniem pomocy i trudności we współpracy, ✓ zagrożenia funkcjonowania rodziny, wielopropblemowość i związek z innymi problemami społecznymi występującymi w rodzinach doświadczających przemocy, ✓ bezradność rodzin w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz rozwiązywaniu swoich problemów, ✓ przedłużający się czas trwania procedur prawnych, ✓ występowanie kryzysów związanych ze skutkami pandemii oraz wojny w Ukrainie, ✓ zależność przeprowadzenia programu korekcyjno – edukacyjnego od ilości wydanych przez sąd wyroków zobowiązujących do udziału w programie,

6. Cele strategiczne i kierunki działania – sposób realizacji, wskaźniki i oczekiwane rezultaty

Cel główny: zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Powiecie Puławskim.

Lp.	Cele strategiczne	Sposób realizacji - działania	Wskaźniki
1.	Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy	1. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania specjalistycznej pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie (psychologicznej, medycznej, prawnej, socjalnej) m.in. poprzez ulotki, na stronach internetowych. 2. Organizacja powiatowych kampani, konferencji, szkoleń dotyczących zjawiska przemocy i zapobiegania temu zjawisku. 3. Opracowanie i realizacja programów mających na celu podnoszenie świadomości społecznej na temat przemocy. 4. Prowadzenie poradnictwa rodzinnego i psychoedukacji wzmacniającej kompetencje i umiejętności wychowawcze rodziców i opiekunów. 5. Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie sposobów radzenia sobie w sytuacjach trudnych, m.in. z agresją, stresem oraz cyberprzemocą.	– liczba opracowanych i upowszechnionych materiałów informacyjnych, – liczba przeprowadzonych akcji informacyjnych i konferencji, – liczba opracowanych programów i podjętych inicjatyw, – rodzaj przeprowadzonego poradnictwa oraz liczba osób korzystających, - liczba osób korzystających

2.	Zapewnienie ochrony i udzielanie wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	1. Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa psychologicznego i prawnego dla osób doznających przemocy i ich rodzin (w tym dzieci). 2. Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy w sytuacjach kryzysowych (hostel). 3. Prowadzenie grup wsparcia i samopomocowej dla osób doznających przemocy. 4. Realizacja Procedury Niebieskie Karty. 5. Współpraca z instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w powiecie puławskim (Prokuratura, Sąd, Policja, Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie). 6. Zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12 a	– liczba osób korzystających z poradnictwa, – liczba osób korzystających ze schronienia, – liczba przeprowadzonych grup i liczba osób uczestniczących w spotkaniach, – liczba wypełnionych formularzy NK, – liczba podmiotów współpracujących, – liczba dzieci
3.	Prowadzenie oddziaływań wobec osób stosujących przemoc	1. Realizacja programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie. 2. Prowadzenie indywidualnych spotkań psychoedukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową. 3. Aktualizowanie danych podmiotów oraz organizacji pozarządowych realizujących oddziaływania wobec osób stosujących przemoc domową.	– liczba osób uczestniczących w programie, – liczba osób korzystających z psychoedukacji indywidualnej, – liczba sporządzonych informatorów,

		4. Opracowanie i realizacja programu psychologiczno – terapeutycznego dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	– liczba osób uczestniczących w programie,
4.	Podnoszenie i wzmacnianie kompetencji oraz wsparcie osób realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy	1. Udział w specjalistycznych szkoleniach, warsztatach i konferencjach oraz wymiana doświadczeń pomiędzy instytucjami udzielającymi pomocy. 2. Udział w posiedzeniach grup roboczych zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 3. Profesjonalizacja udzielanej przemocy oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy (m.in. superwizje) 4. Wzmacnianie współpracy między instytucjami realizującymi zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy.	– liczba szkoleń, warsztatów, konferencji i liczba osób w nich uczestniczących, – liczba posiedzeń, – liczba superwizji, – liczba instytucji,

Cele działań i przewidywane rezultaty odnoszą się do obszarów:

1. Profilaktyka i edukacja społeczna - działania kierowane do ogółu społeczeństwa, w tym do osób i rodzin zagrożonych przemocą oraz świadków przemocy.
2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą - działania kierowane do osób dotkniętych przemocą (kobiet, mężczyzn, dzieci i młodzieży, współmałżonków lub partnerów, osób starszych i niepełnosprawnych).
3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc – działania indywidualne i grupowe skierowane do osób stosujących przemoc.
4. Podnoszenie i wzmacnianie kompetencji oraz wsparcie osób realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy - działania kierowane do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy.

Oczekiwane rezultaty:

1. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy oraz zwiększenie wiedzy i świadomości społecznej związanej ze zjawiskiem przemocy.
2. Wzrost świadomości osób uwikłanych w przemoc co do znajomości zjawiska przemocy oraz możliwości szukania profesjonalnej pomocy.
3. Upowszechnienie informacji na temat instytucji zajmujących się profesjonalną pomocą osobom i rodzinom uwikłanym w przemoc.
4. Podniesienie i wzrost kompetencji osób zajmujących się działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy, jak również pracy z osobami i rodzinami zagrożonymi i doznającymi przemocy oraz osobami ją stosującymi.
5. Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy.
6. Zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy dla osób doznających przemocy.
7. Interdyscyplinarność działań różnych służb udzielających wsparcia w zakresie przeciwdziałania przemocy.
8. Zwiększenie różnorodności i skuteczności oddziaływań (interwencyjnych, korekcyjno-edukacyjnych i terapeutycznych) wobec osób stosujących przemoc.

7. Realizacja programu

Odbiorcy programu – grupy docelowe

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Puławskim jest skierowany do następujących grup odbiorców:

- osób zagrożonych przemocą domową i członków ich rodzin,
- osób dotkniętych przemocą, w tym: dzieci i młodzieży, współmałżonków i partnerów, osób starszych i niepełnosprawnych,
- osób stosujących przemoc,
- świadków przemocy,
- podmiotów/ służb realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy.

Realizatorzy programu

Koordynatorem Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Puławskim na lata 2023-2030 jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach, które przy jego realizacji będzie współpracowało z następującymi podmiotami z terenu powiatu puławskiego:

- ośrodkami pomocy społecznej,
- zespołami interdyscyplinarnymi ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- Komendą Powiatową Policji w Puławach,
- Sądem Rejonowym w Puławach,
- Prokuraturą Rejonową w Puławach,
- Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Puławach,
- organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami,
- placówkami oświatowymi i świetlicami środowiskowymi,
- poradniami specjalistycznymi,
- placówkami ochrony zdrowia

oraz innymi podmiotami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy oraz działającymi na rzecz osób zagrożonych przemocą w rodzinie, doświadczających przemocy lub stosujących przemoc.

Źródła finansowania

Realizacja zadań zaplanowanych w Programie będzie finansowana:

- ze środków własnych Powiatu,

- z budżetu państwa,
- z funduszy z Unii Europejskiej,
- inne możliwe do pozyskania źródła.

Czas realizacji:

Zakłada się, że Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w powiecie puławskim będzie realizowany od 2023 do 2030 roku.

Monitoring i ewaluacja

Monitoring programu będzie polegał na corocznej analizie danych zawartych we wskaźnikach dotyczących realizowanych w Programie zadań. Dane będą zbierane od podmiotów realizujących poszczególne zadania przez koordynatora Programu, tj. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach i zawarte w corocznych sprawozdaniach z działalności Centrum przedkładanych Radzie Powiatu Puławskiego. Ewaluacja programu zostanie przeprowadzona po zakończeniu realizacji programu.

W związku z krótszym okresem obowiązywania Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2025, w 2026 roku zostanie przeprowadzona ewaluacja programu w celu weryfikacji zapisów z nowym programem wojewódzkim.

Przewiduje się możliwość wprowadzania zmian w zapisach Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, jeśli zajdą ważne okoliczności je uzasadniające.